

WIKIMEDIA
BELGIË

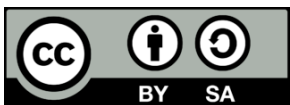
Wikipedia en Wikimedia

Kortrijk 27 februari 2018

Geert Van Pamel, WMBE

Het belang van Wikipedia in tijden van nepnieuws

Hoe Wikimedia als organisatie en beweging
kan bijdragen tot een betere wereld?

Geert Van Pamel

- Voorzitter van Wikimedia België
 - Wikipedian sinds 2005
 - Lid van Wikimedia Nederland sinds 2012
 - Oprichter van Wikimedia België in 2014
-
- Gebruikt sinds 2005 een MediaWiki server op kantoor voor het documenteren van projecten, producten en infrastructuur.

Over deze lezing

- Wikipedia – Wikimedia - MediaWiki
 - Waarheidsgetrouw?
 - Toch scheefgetrokken?
 - Verantwoordelijkheid
 - Hoe werkt het?
 - Editen
-
- Internet
 - Technologie
 - Net neutraliteit
 - Fake news, misbruik

Wikipedia: Een encyclopedie

- En nog zoveel meer:
 - Een goede zoekmachine
 - Een media-server (Wikimedia Commons)
 - Een gestructureerde open databank (Wikidata)

Gerelateerd:

- Een organisatie
- Een vereniging
- Vrijwilligers
- Verwante instellingen
- Open licenties

Wikimedia - Doelstellingen

Imagine a world in which every single person on the planet is given free access to the sum of all human knowledge. That's what we're doing.

- WMBE: Wikimedia België
 - Stel je een wereld voor waarin elke persoon vrije toegang heeft tot alle kennis. Dat is waar wij aan werken.
 - Iedereen betrekken bij vrije kennis

Informatie zoeken

- De mens is altijd al op zoek geweest:
 - Beschutting, veiligheid
 - Drinken, voedsel
 - Rust
 - Samenhang, goedvoelen
 - Creativiteit

Piramide van Maslow?

Primaire menselijke behoeften...

Vrijheid is een georganiseerde anarchie

- Iedereen is vrij om op Wikipedia te publiceren
- Zolang je de regels volgt en niemand benadeelt
- De inhoud, de structuur, de technologie is open
- Tussen de talen is er geen synchronisatie: de inhoud is verschillend

- Georganiseerde anarchie:
 - Geen wanorde en chaos
 - Maar afwezigheid van autoriteit en staatscontrole

Wikipedia is gecontroleerde vrijheid?

- Iedereen kan alles wijzigen: bij voorkeur met authenticatie
- Maar alle aanpassingen worden gecontroleerd
- En teruggedraaid indien nodig
- Overleg en consensus
- Gebaseerd op afspraken over een standaard manier van werken
- Geen “private” content – wij zijn zeer gesteld op privacy
- Verplicht volgen van auteurswetgeving (in verschillende landen)
- Culturele (taal)varianten

De filosofie van Wikipedia

- Heeft wikipedia een ideologie of filosofie?
- De mens is goed
- Samen kunnen we het doen
- We bouwen op mekaar
- We hebben respect voor mekaar
- We zijn positief ingesteld
- We geven niet op

Wiki?

- Collaboratieve website
 - ... Samenwerken
 - Min of meer gestructureerd
 - Flexibel
 - Uitbreidbaar
-
- Ward Cunningham
 - Wiki-wiki (luchthaven van Hawaii)

Wat doet Wikipedia/Wikimedia?

- Wikipedia: De encyclopedie
- Wikimedia: De organisatie
 - Foundation: Eigenaar van de infrastructuur
 - Landelijke verenigingen
 - Landelijke verenigingen werken samen (per taal, regio)
- Wikipedian/Wikimedian: De vrijwilligers => doen het echte werk
 - 4/5 van de vrijwilligers is geen lid van een vereniging
- MediaWiki: De software (aangepast aan ieder project)

Wie gebruikt Wikipedia?

- Leerlingen
- Studenten kunnen in hun vakgebied updates doen
- Dokters zouden Wikipedia gebruiken om een eerste opfrissing te hebben... en dan verder gespecialiseerde lectuur raadplegen
- Hogescholen hebben groepsprojecten
- Universiteiten voor het online publiceren van (referenties naar) onderzoeken
- GLAM met catalogi
- Iedereen leest (al of niet via Google)

Zelf schrijven voor Wikipedia?

- Een Wiki: collaboratieve creatie
- Samen schrijven, mogelijks zonder mekaar te kennen
- Vrijwillig, onbetaald
- Infrastructuur staat ter beschikking
- Kwaliteit van de software en de inhoud
- Ieder volgens zijn capaciteiten, kennis, interesses en vrije tijd

De gemeenschap van vrijwilligers

Vrijwilligers: schrijven op Wikipedia

- Studenten
- Gepensioneerden
- Specialisten
 - Ingenieurs, wetenschappers: STEM
 - Kunsthistorici
 - GLAM medewerkers

Vrouwen in de minderheid 1 / 8 (?)

Dikwijls over “zachtere” sectoren (kunstgeschiedenis)

Weinig huismoeders?

De vrijwilligers

- 20% georganiseerd: lid van een landelijke vereniging of gebruikersgroepen
 - Een deel werkt ook aan projecten
 - Software ontwikkelen (bots, MediaWiki)
 - Documentatie schrijven
 - Fouten verbeteren
 - Vertalen van documentatie
- 80% individueel, niet georganiseerd ... de grote anonieme meerderheid

Rollen

- Wikipedian: edit Wikipedia
- Wikimedian: plaatst foto's, video, audio op Wikimedia Commons (ook PDF -> presentaties)
- Wikidata: Open databank
 - Schrijven
 - Structureren
 - Zoeken
 - Queries schrijven
- Steward: beheert toegangsrechten
- Moderator: controleert inhoud
- Coach: helpt nieuwelingen
- Developer: ontwikkelt de software
- Documentatie schrijven
- Toegetreden lid, effectief lid, bestuurslid

Is dat niet een beetje lastig?

- Editen op Wikipedia
- Ja er zijn verscheidene uitdagingen
- Er zijn verschillende karakters
- Verschillende persoonlijkheden, temperamenten, interesses
- Discussies
- Verschil in standpunt
- Tegenwerking
- Conflicten
- Mekaar niet (willen) begrijpen

Iedereen een beetje Faust?

- We zijn allemaal wel een beetje Faust, stond onlangs in een artikel in De Standaard over de Wikipedianen die de lemma's schrijven. Wat wordt daarmee bedoeld?
- Schrijven kan een eenzame bezigheid zijn
- Vergt inspanning en doorzettingsvermogen
- Kan soms frustrerend zijn
- Soms krijg je tegenkanting
- Je hoeft niet alles zelf te doen

Tanend enthousiasme?

- Er is sprake van tanend enthousiasme van burgers om zich vrijwillig voor Wikipedia te engageren. Hoe komt dat? Ligt voor de 'resterende ontbrekende informatie' nu vooral werk op de plank voor specialisten?
- Gevestigde talen groeien trager dan in de periode 2005-2009
- Vrijwilligers
- Sfeer van samenwerking? Of van conflict?
- Recruitering
- Iedereen kan schrijven

Diversiteit

- Gender
- Taal
- Cultuur
- Nationaliteit
- Onderwerpen

- Minderheidstalen:
 - West-Vlaams
 - Catalaans
 - Welsh

Mannelijk

- Wikipedia zou vooral ‘mannelijke’ informatie bevatten, vooral geschreven door mannen. Hoe wordt dit euvel gecorrigeerd?
- Scheeftrekking:
 - Mannelijk: 7 / 8 (schatting)
 - Blank
 - Hoogopgeleid
 - Engels, westers
 - Jong
 - Internet-centriek: internet is niet overal beschikbaar
- Diversiteitsprobleem: Vrouwen, Afrika, toegang tot internet
- Vrouwelijke onderwerpen leiden vaak tot (onterechte) pittige discussies
- Dikwijls wordt er (onbewust?) gediscrimineerd
- Vrouwen houden niet van discussies? Zijn minder technisch?

Gevestigde talen?

- Encyclopedie per taal
- Verenigingen per land: scheidt soms wat (cultuur)problemen
- De groei van de grote encyclopediën vertraagt:
 - EN CEB SV DE FR NL RU IT ES
- Bemerk: Indonesië, Zweden (automatische bots)
- Nederlands heeft zich vorig jaar laten inhalen door het Frans... maar het Frans heeft dikwijls kortere artikels
- Je hoeft geen taalspecialist te zijn: een foto toevoegen (in een andere taal)
- Wikiwoordenboek kan ook boeiend zijn

Vertalen van artikels

- Mogelijk
- Niet formeel georganiseerd, maar er bestaat een vertaaltool
- Vermeld als je vertaald uit Wikipedia, met referentie naar het origineel
- Niet gesynchroniseerd:
 - Iedere encyclopedie (taal) volgt zijn eigen ritme
 - Niet alle onderwerpen worden beschreven in alle talen
 - Interesse is taal- en cultuurafhankelijk
 - Volgens de taal worden bepaalde details niet/verder uitgewerkt

Voorbeelden:

- https://nl.wikipedia.org/wiki/Marcel_De_Boodt

Engels

- De meeste technologie-artikels zijn uitgebreider in het Engels
- Voeg de EN-link toe -> dan worden alle andere talen automatisch gelinkt
- Nationale onderwerpen in je eigen taal
- Wikidata niet vergeten -> gestructureerde polyglot en open databank

Interessante onderwerpen

- Actualiteit
 - Overleden personen... binnen de minuut is dit aangepast
 - (grote) Ongevallen
- Politiek
- Aardrijkskunde, geschiedenis
 - Op vakantie: een foto, een (update van een) artikel
 - Een link toevoegen
- Wetenschappen, wiskunde: STEM
- Kunst
 - Musea
 - Kunstenaars

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Trein- en giframp bij Wetteren](https://nl.wikipedia.org/wiki/Trein- en_giframp_bij_Wetteren)

Toegang tot Wikipedia/Internet

- 50% van de raadpleging gebeurt via een Smartphone
- In ontwikkelingslanden is dit de primaire manier
- In Afrika is internet amper beschikbaar
- In India en andere landen is internet niet betaalbaar
- China en Turkije blokkeren Wikipedia

- Er bestaat een app om Wikipedia te lezen
 - Handig op een tablet
 - Je kan ook schrijven (niet altijd handig)
 - Je kan artikels offline bewaren

- Wikipedia Zero: free mobile data access (voor bepaalde ontwikkelingslanden) – wordt gestopt tegen eind 2018 (probleem wegens Net neutrality)

De Wikimedia-organisatie

- De Foundation
- De (wereldwijde) Stichting (Endowment)
- De landelijke verenigingen
- Gebruikersgroepen
- Individuele vrijwilligers (kunnen ook projecten doen)

De Wikimedia-verenigingen

- De landelijke verenigingen
- Landelijke projecten

- Mogen de Wikimedia logo's gebruiken
- Meestal een vzw, of vergelijkbaar
- Krijgen een jaarlijkse dotatie op basis van ingediende projecten
- Moeten verantwoording afleggen over de gebruikte fondsen
- Lidmaatschap
- Kunnen ook in eigen fondsen voorzien (Duitsland)

Wikimedia België

- Opgericht 8 oktober 2014
- Met plechtige ontvangst in het Parlement
- Wij vertegenwoordigen de 3 taalgemeenschappen in België
- Publicatie van verschillende brochures over auteursrechten

Wikimedia Nederland

- Uitreiking Erasmusprijs november 2015 in Amsterdam
- Jaarlijkse Conferentie
- Regelmatige bijeenkomsten
- Sterk in samenwerking met musea

- Taalgenoot van Vlaanderen, samen met Suriname...

Donaties

- Wikipedia leeft exclusief van donaties van de gebruikers. Hoe groot is de druk om advertenties toe te laten?
- Infrastructuur-kosten: data center, internet, software ontwikkeling
- Operationele kosten: gebouwen, personeelskosten (< 300 werknemers)
- Kosten van de organisatie: Conferenties, reisbeurzen

- Giften
- Endowment
- Nationaal lidmaatschap/giften
- We zoeken belastingsvrijstelling voor giften

Endowment

- Een moeilijk woord voor Stichting
- Doelstellingen
 - 100 mio \$ op 10 jaar tijd
 - Veiligstellen van Wikimedia/Wikipedia op lange termijn
 - Onafhankelijk kunnen zijn en blijven

Lid worden van Wikimedia?

- Hoe kan ik lid worden?
- Op eenvoudig verzoek
- We vragen 20 euro lidmaatschap
- Je mag ook een vrije gift doen
- Dit laat ons toe om activiteiten te organiseren
- We vinden bijdragen belangrijk; er bestaat ook een gratis lidmaatschap

Wikimedia vergaderingen

- Zijn er vergaderingen?
- Er zijn inderdaad vergaderingen
- Edit-a-thons volgens thema; dikwijls in bibliotheken
- Wikimedia Conferentie (Nederland; later ook in België)

Activiteiten

- Wiki Loves Monuments
- Wiki Loves Nature
- Wiki Loves Public Space
- Edit-a-thons
- Wikimedian in residence: samenwerking met musea

Conferenties

- Nationaal:
 - Wikimedia Nederland
- Internationaal:
 - Wikimedia Conference: alle landelijke verenigingen
 - Wikidata
 - Wikimania
- Vrijwilligers geven voordrachten

GLAM

- Galleries, Libraries, Art, Musea
- Wikimedian in residence
- Upload catalogi to Wikidata
- Samenwerking tussen musea en Wikimedia

Gelijkgestemde organisaties

- Organisaties die ook een Open licentie gebruiken
- OpenStreetMap
- Open Belgium
- Open Knowledge Belgium
- Creative Commons
- Kunstenaars en aanverwanten
- Onderwijsinstellingen

Wikimedia Strategy 2030

- In het manifesto “Wikimedia 2030” stelt de organisatie zichzelf tot uitdaging om de hele wereld te voorzien van gratis informatie. Tot op vandaag hebben miljarden mensen nog geen toegang tot Wikipedia, of zelfs niet tot het internet. Onlangs trok Wikimedia de stekker uit project 'Zero', dat tot doel had om 800 miljoen mensen in ontwikkelingslanden toegang tot Wikipedia te geven.
- Hoe kijkt Wikimedia aan tegen de plannen van privé-bedrijven Google (balonnen), Facebook (drones), en SpaceX (satellieten)?

Wikimedia Strategy 2030

- **By 2030, Wikimedia will become the essential infrastructure of the ecosystem of free knowledge, and anyone who shares our vision will be able to join us.**
 - We, the Wikimedia contributors, communities, and organizations, will advance our world by collecting knowledge that fully represents human diversity, and by building the services and structures that enable others to do the same.
 - We will carry on our mission of developing content as we have done in the past, and we will go further.
- **Knowledge as a service:** To serve our users, we will become a platform that serves open knowledge to the world across interfaces and communities. We will build tools for allies and partners to organize and exchange free knowledge beyond Wikimedia. Our infrastructure will enable us and others to collect and use different forms of free, trusted knowledge.
- **Knowledge equity:** As a social movement, we will focus our efforts on the knowledge and communities that have been left out by structures of power and privilege. We will welcome people from every background to build strong and diverse communities. We will break down the social, political, and technical barriers preventing people from accessing and contributing to free knowledge.

De 5 pijlers van Wikipedia

- Encyclopedie: enkel secundaire bronnen (geen origineel onderzoek)
- Neutraal (objectief, evenwichtig, alle inzichten)
- Free for all (share-alike; geen beperkingen)
- Respect (geen plagiaat, geen conflicten, auteursrechten volgen)
- Blijf jezelf (vrijheid, geen absolute regels)

Relevantie

- Hoe wordt ervoor gezorgd dat relevante informatie op Wikipedia gescheiden wordt van trivialiteiten?
- Algemene (naam)Bekendheid
- Van algemeen belang
- Levende personen (dit kan zeer gevoelig liggen)
- Zijn (kleine) (sport)Clubs/organisaties belangrijk?
- Cultureel bepaald (Vlaanderen - Nederland)
- Artikels met een algemene interesse zullen vlugger groeien

Wantrouwen

- Hoe belangrijk is Wikipedia in tijden van 'fake news' en wantrouwen tegenover feitenkennis?
- Bronverwijzingen
- Onder pseudoniem of echte naam (volgens eigen voorkeur)
- Anoniem als het moet
- Anonimiteit kan ook wantrouwen scheppen
- Geen censuur (maar waarheidsgetrouw; geen vandalisme)

Wikipedia is niet emotioneel

- Hoe kan Wikipedia, als bron van kennis, zich staande houden in een tijd waarin vooral entertainment gezocht wordt en emoties belangrijker lijken dan rationele kennis (b.v. Facebook)?
- NPOV = Neutraal, evenwichtig: alle inzichten worden omschreven
- Volledig
- Encyclopedisch
- Relevant
- Zakelijke stijl

Editoren

- Visual editor: gemakkelijker in gebruik
- Wiki tekst editor (met bewerkingsbalk; meer mogelijkheden)
- Content eerst extern bewerken/verzamelen
- Eerst content, dan format → gebeurt automatisch
- Referenties verzamelen
- Foto's zoeken of zelf nemen
- Neem je tijd... heb geduld; een artikel moet rijpen zoals ... kaas

Zoeken

- Eerst zoeken, ook via categorieën
- Dubbels zeker vermijden
- Toevoegen aan een bestaand artikel
- Samenvoegen van artikels
- Splitsen van artikels
- Synoniemen aanmaken
- Navigatiepagina's

Schrijven

- Het onderwerp: ken je onderwerp
 - De structuur: hou het logisch
 - Taal: correcte spraakkunst, stijl, zinsbouw
 - Kies/zoek (goede) illustraties
 - (overzichtelijke) Tabellen
 - Schrijven is schrappen... Elsschotproef
-
- Lijsten van (onbestaande) pagina's: Women in red
 - Lijsten van lemma's

Altijd doen

- Een korte omschrijving in de 1^e paragraaf
- Een goede structuur
- Volledig, correct, onpartijdig zijn

- Categoriën toevoegen
- Referenties toevoegen
- Een foto/video toevoegen
- Externe linken toevoegen

Nooit doen

- Over je eigen (bedrijf) schrijven
 - Plagiat plegen
 - Dubbele pagina's aanmaken => eerst zoeken
 - Andermans gebruikers-pagina's aanpassen: dit is privéterrein
-
- <https://nl.wikipedia.org/wiki/Gebruiker:Stokkestijn>

Schrijfstijl

- Schrijf voor een 16-jarige
- Korte, ondubbelzinnige zinnen
- Geen overdrijvingen “dit is een heel mooie...”
- Geen relatieve tijden “2 jaar geleden” maar wel “in 2016”
- Niet persoonlijk worden “Mijn indruk was...”
- Gebruik Nederlands “niet: geupdated” ... aangepast is beter

Betrouwbaarheid

Hoe weet je dat een Wikipedia-artikel betrouwbaar (waar) is; iedereen kan er op schrijven wat hij wil?

- Secundaire bronnen
- Referenties
- Externe linken
- Bibliografie
- Bewerkingsgeschiedenis van het artikel
- (content van) Anonieme versies
- Verschillen tussen versies
- Overlegpagina

Structuur

- De structuur van een artikel is min of meer standaard
- Niet te lang, niet te kort
- Opsplitsen/samenvoegen van deelonderwerpen
- Moet een faculteit een apart artikel krijgen?
- Verschil tussen een wikiwoordenboek en een encyclopedie

Inleiding

- In één zin de essentie meedelen: waarover gaat het onderwerp
- In **vetjes** het lemma vernoemen
- Dan het ruimer kader omschrijven: waarom is dit onderwerp belangrijk?
- Een foto met omschrijving indien mogelijk
- Mogelijks een info-box

Body text

- Headers, subheaders
- ; Vette subtitel
- Paragrafen, zinnen
- Lijsten
- Tabellen
- Schema's

Interne linken

- Worden aangemoedigd, geeft bijkomende structuur
- Opletten voor meervoudige betekenissen... testen
 - Robots gaan dit ook oplossen
- Onbestaande artikels (rode linken)
 - Wordt niet altijd geapprecieerd
 - Zeker niet overdrijven
- “Zie ook” kan ook handig zijn
- Geen interwiki links in body tekst => gereserveerd voor Wikidata

Externe linken

- Nooit in de body tekst
- Groeperen in sectie: “Externe linken”

Referenties

- Bij voorkeur echte referenties: boeken, tijdschriften
- (populaire) Dagbladen worden niet zo aanvaard
- Niet inter-wiki (kruisbestuiving, inteelt)
- Andere bronnen

- Anti-fake news

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Verifieerbaarheid> (video)

Foto's

- Via Wikimedia Commons
 - Zoeken, kiezen
 - Zelf opladen
- Metadata
- Bronvermelding
- Talloze licenties

- Gebruik
 - Thumb
 - Ondertiteling
 - <gallery> als je meerder foto's wil tonen

https://nl.wikipedia.org/wiki/Louis_Faidherbe

Media files

- Video: zelf maken! Gebruik ogv... MPEG4 is onder patent
- Audio: sinds 2017 wordt ook MP3 aanvaard... erg handig
 - Patent is verlopen
- Ondertiteling (overlay) - TimedText
- YouTube, Vimeo, Flickr links worden ook aanvaard

Waarom worden (mijn) artikels verwijderd?

- Waarom wordt mijn stageplaats altijd verwijderd??? Organisaties en instellingen zijn toch wenselijk?
- Basisregels:
 - Geen beginnetjes... begin b.v. in OneNote
 - Wikipedia wil neutraal, objectief, en evenwichtig zijn
 - Wikipedia wil een encyclopedie zijn
 - Zorg dat je alle richtlijnen volgt om een goed artikel te schrijven
- Schrijf niet over jezelf, je eigen bedrijf of je werkgever
- Als een artikel wordt geschreven in het kader van een taak, vermeldt dit in de overlegpagina
- Plaats een vermelding op je gebruikerspagina met referentie naar het artikel
- Blijf altijd hoffelijk; begin niet te schelden

Nominatie ter verwijdering

- Iedereen kan een artikel nomineren!
- Hoe te vermeiden?
- Moderatoren begeleiden het proces
- Onmiddellijk?
- Je hebt (een/enkele) we(e)k(en) tijd
- Corrigeren, aanvullen, herstructureren
- Motiveren, consensus zoeken
- Aanvragen tot terugplaatsen => motivatie

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Langetermijnsparen>

Overlegpagina's

- In alle namespaces: artikelruimte, userruimte, enz.
- Synoniem: Talk-page, discussion page
- Lees zeker de overlegpagina's
- Hier vind je dikwijls de reden waarom bepaalde content al/niet beschreven of vernoemd wordt
- Je kan zelf een voorstel doen (vraag/antwoord/overleg)
- Als je een kopje/opmerking toevoegt: onderteken met ~~~~
- Een kijkje achter de schermen... hoe een artikel wordt gebouwd

Andere gebruikers contacteren

- Privacy is belangrijk
- Sommige gebruikers willen in alle anonimiteit werken
- Sommigen gebruiken enkel een pseudoniem
- De volledige naam en identiteit wordt niet altijd kenbaar gemaakt
- Andere gebruikers hebben een uitgebreide gebruikerspagina
- E-mail sturen via de gebruikerspagina
 - Optie is soms geblokkeerd (door de gebruiker -> voorkeuren)
- Overlegpagina van de gebruiker + archieven
- Mekaar spreken op een activiteit, conferentie

Auteursrechten

- Afbeeldingen... copyright en zo... Hoe zit het daarmee?
- Ingewikkeld
- (Inter)nationaal bepaald
- Vele varianten
 - Standaard tot 70 jaar na het overleiden van de auteur “public domain day”
- Vrije licenties zijn geregeld met Creative Commons licenties

Vrije licenties

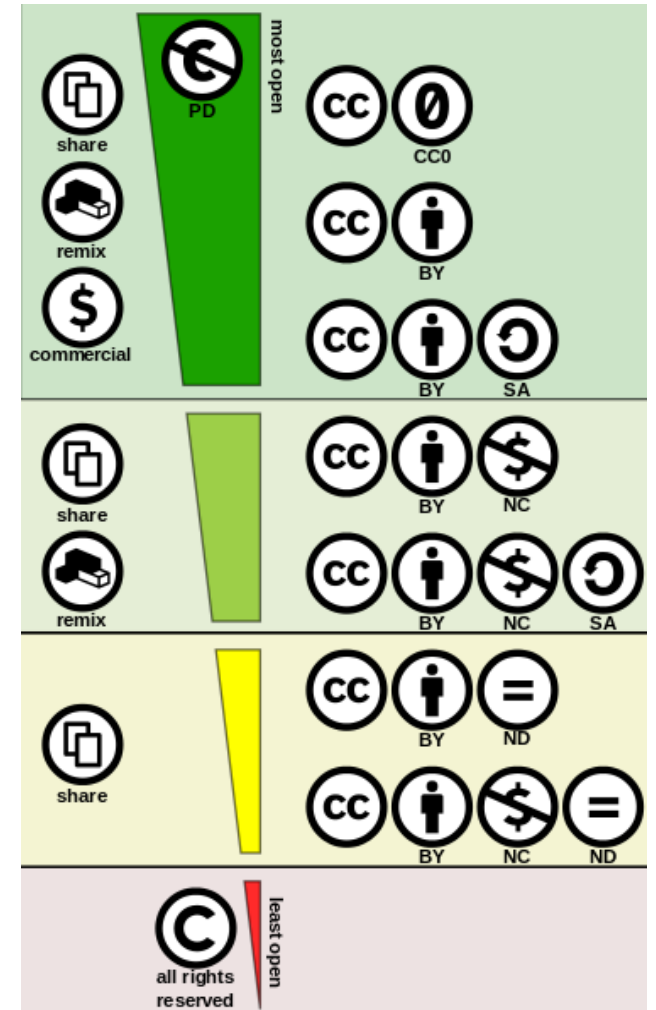
- Wikipedia was origineel GFDL
- Werd veranderd in CC-BY-SA op 30 november 2007
- Gebaseerd op Creative Commons

- Licenties moeten eenvoudig zijn
- Enkel de owner kan CC licenties opleggen, met behoud van originele rechten
- Licenties: iedere individuele vrijwilliger blijft auteur/owner van zijn bijdrage en heeft recht op naamsvermelding
- Dit recht is tevens ook een plicht: het kan niet worden teruggeroepen, het is eeuwigdurend
- Gebruik niet geval per geval; niet op aanvraag

Creative Commons licentie

- Commercieel gebruik expliciet toegelaten
- Geen voorafgaand akkoord nodig
- (relatief) Eenvoudig

Acroniem	Beschrijving	Niet-commercieel gebruik
CC0 / PD	Public domain	-
CC-BY	Attribution, credits	CC-BY-NC
CC-BY-SA	Share alike	CC-BY-NC-SA
CC-BY-ND	Non derivative	CC-BY-NC-ND
©	All Rights Reserved	-

Afgeleide werken

- Afgeleide werken vergen een gedetailleerde bronvermelding
- Het moet duidelijk zijn wat de bron is
- Licenties zijn (eigenlijk) ingewikkeld

- Voorbeeld: logo Faculteit Landbouw Gent

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Erudimus qui custodient terraefertilitem.jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Erudimus_qui_custodient_terraefertilitem.jpg)

De wetgeving en verantwoordelijkheid

- Wetgeving: auteursrecht, privacy, fotorechten, afgeleide rechten
 - Publieke figuren
 - Nationale rechtzaken
 - Landelijke verenigingen zijn niet verantwoordelijk
 - Wikimedia Foundation legal department
-
- Soms komt Wikipedia negatief in het nieuws
 - We willen blijven gaan voor de waarheid, hoe ambetant die ook mag zijn...

Problemen

- Plagiaat, problemen met auteursrechten
- (doelbewuste) Fouten
- Vandalisme
- Kwajongensstreken
- Spam
- Iemand in een slecht daglicht stellen
- Niet gefundeerde (bewezen, referenties) beweringen
- Persoonlijk gewin
- (edit) Conflicten

Vandalisme

- Ga uit van goede wil
 - Niet inschatten van de gevolgen van een bewerking (hernoemen)
- Kwajongensstreken
- (mogelijks) Verstrooidheid

- Actuele vragen:
 - Zou anoniem editen moeten worden verboden?
 - Vrijheid versus vandalisme
 - Vrijheid van meningsuiting
 - Politieke blockages in Turkije
 - Censuur in China

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Woestijn \(Gooik\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Woestijn_(Gooik))

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Kip curry](https://nl.wikipedia.org/wiki/Kip_curry)

Spam

- Zou een argument kunnen zijn om het anoniem editen af te schaffen
- Er wordt heel veel energie gestoken in het weghalen van spam
 - Deels via bots
 - Deels manueel
 - Blokkeren van gebruikersaccounts of (gedeelde) IP adressen (scholen!)

Commerciële onderwerpen

- Puur commerciële onderwerpen (reclame) worden niet toegelaten
- Gaat meer over neutraliteit
- (geen) Zelfpromotie
- Schrijven over het eigen bedrijf, werkgever, project
- Commercieel gebruik van inhoud van Wikipedia is expliciet wel toegelaten, mits bronvermelding en gebruik van CC-BY-SA

Discussies

- Edit wars
 - Begin niet te schelden
 - Arbitrage-commissie
- Hoe conflicten vermijden:
 - Gebruik gekende methodes en procedures
 - Indien twijfel: gebruik de overlegpagina voorafgaand aan wijzigingen
 - Soms genoemd: talk-page, discussiepagina
 - Motiveren van wijzigingen, bronnen zoeken
 - Steun zoeken bij moderatoren, andere gebruikers, alternatieven voorstellen
 - Overleg plegen, hoffelijk blijven
 - Spreek met andere gebruikers “Wat zou jij doen?”
- Discussies over het gebruik van een categorie:
https://nl.wikipedia.org/wiki/Kip_curry

Historiek van artikels

- Alle wijzigingen worden bijgehouden
- Niets gaat verloren
- Iedereen kan alles lezen (alle versies)
- Niemand (behalve moderatoren met extra rechten) kunnen artikels of versies verwijderen (zelfs dan zijn ze nog niet fysisch weg...)

- Bepaalde artikels worden tijdelijk/permanent beschermd
 - (Politiek) gevoelige onderwerpen
 - Herhaald vandalisme
 - Enkel aan te passen tot geregistreerde gebruikers, of een administrator

https://nl.wikipedia.org/wiki/Kip_curry

Prevalidatie

- De meeste Wikipedia encyclopediën zijn rechtstreeks online, zonder rechtstreekse controle
- Uitzonderingen voor bepaalde talen:
 - DE: stabiele versies enkel na goedkeuring
 - Vertraging in het zichtbaar zijn van de wijziging
 - EN: aanmaak van nieuwe pagina's enkel voor geregistreerde gebruikers; anonieme wijzigingen moeten worden goedgekeurd

Hulpmiddelen

- Historiek
 - Referenties
 - Categoriën
 - Zoeken op gebruiker
 - E-mail naar gebruiker
 - (krachtige) Zoekmachine: titel en content
-
- Kwaliteitscontrole
 - Bots
 - Google Search

Wikipedia Bots

- Bestrijden en opsporen van vandalisme
- Anonieme edits controleren
- Automatisch corrigeren van (typische) kleine fouten
- Corrigeren van templates
- (automatisch) Lijsten aanmaken
- (ontbrekende) Categoriën controleren
- Foto's zonder categorie
- Artikels zonder foto

CSS aanpassen?

- Je kan je eigen CSS gebruiken – kan zeer handig zijn
- Via: Voorkeuren -> Uiterlijk

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Special:MyPage/common.css> (wiki-specifiek)

<https://meta.wikimedia.org/wiki/Special:MyPage/global.css> (centraal voor alle wikis)

- Gebruik F12 van je browser...
- Voorbeeld: Table of contents rechts boven (minder verloren witruimte)

```
#toc {  
  border:1px solid #aaa;  
  background-color: #eed;  
  padding: 5px;  
  margin: 0px 5px;  
  font-size: 95%;  
  float: right;  
}
```

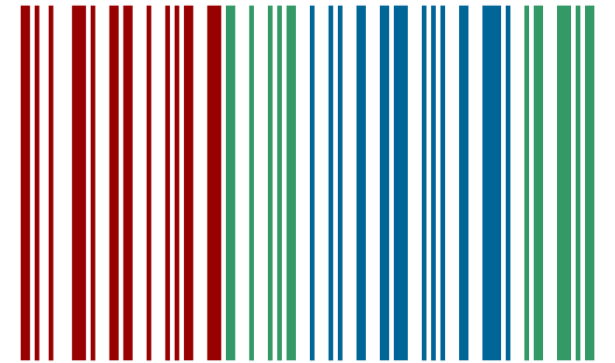
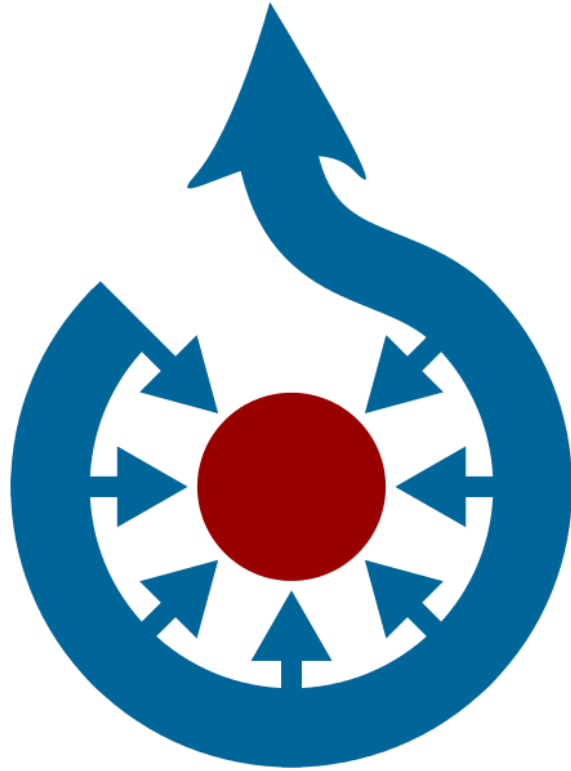
Anecdotes

- Streisand-effect: gelieve **niet** te vragen om iets te verwijderen -> schept extra aandacht
- (beperkt) Recht op correctie (maar met bronnen te motiveren)
 - Gebruik de overleg-pagina
- Politieke partijen, politici: niet zelf editen, geen “sock puppets” (let op IP adres)
- Verantwoordelijkheid (ligt niet bij landelijke verenigingen)
- Rechtzaken
 - Niet dreigen met een rechtszaak => account wordt (direct) geblokkeerd
 - Beleefd vragen is dikwijls de beste oplossing
 - Geduld hebben; betrouwen op goede wil van de vrijwilligers
- (opletten met) Levende mensen
- Schrijf niet (nooit) over uw eigen (bedrijf)
- Het recht om vergeten te worden: is niet absoluut

Projecten

- Wikipedia
- (Wikimedia) Commons
- Wikidata
- Wiktionary
- Wikibooks
- MediaWiki: applicatie-software

WIKIDATA

MediaWiki = Open source project

Alle toepassingen
zijn gebouwd met MediaWiki,
De basis-applicatie software

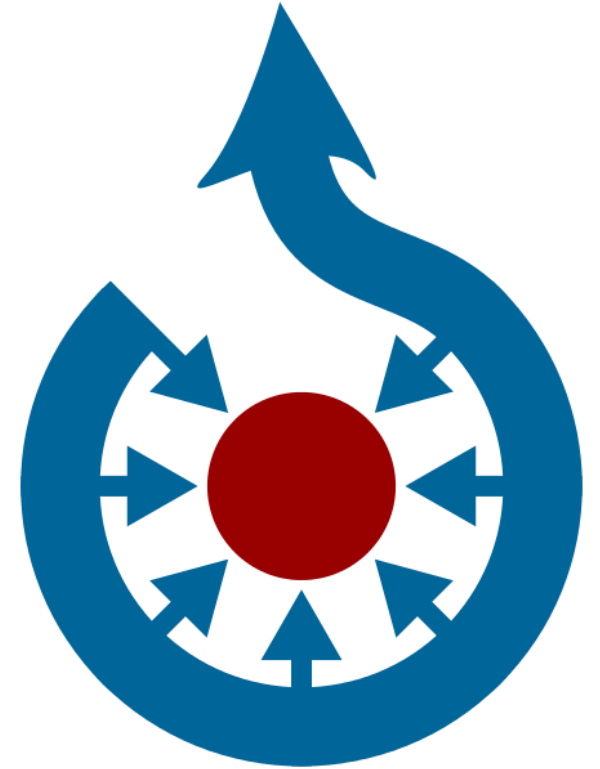
Ook jij kan ontwikkelaar zijn...

Lokale aanpassingen zijn mogelijk...
Ook bruikbaar voor bedrijven of
organisaties... vele voorbeelden

Wikimedia Commons

- Alle media is gemeenschappelijk voor alle encyclopediën
 - Voordien per encyclopedie
- Verschillende licenties: meest belangrijke:
 - CC-BY-SA
 - CC-BY
 - CC0
- NL Wikipedia laadt op naar Commons => US auteursrechten
- Andere (lokale) auteursrechten op EN/FR/DE Wikipedia

Wikidata

- (2012) Centrale databank van interwiki-links
- (2013) Centrale databank van gestructureerde hiërarchische data
 - Gebruik in info-boxes (data slechts 1x aanpassen)
 - Nabije toekomst: gestructureerde metadata voor Commons
 - (gestructureerde) Wiktionary
- Licentie: CC0 = public domain
- Redenering/motivatie:
 - Op gegevens kunnen geen auteursrechten rusten
 - Publieke data zijn van iedereen
 - Aansporing voor overheden om data op te laden
 - ... Herbruik van belastingsgeld

Politieke projecten

- Freedom of Panorama: Belgische wet gestemd in 16 juni 2016 (van kracht op 15 juli 2016)
- EU Copyright reform: bevat een aantal problemen voor Vrije licenties
 - Tekst en data-mining
 - Naburige rechten bij verlopen auteursrechten
 - Discussie over het gebruik van URLs
 - Verantwoordelijkheid voor user-content
 - Open data (van openbare besturen)

Een account aanmaken

- Eén enkel account voor alle Wikimedia sites (SUL = Single User Login)
- Pseudoniem kiezen
- Paswoord kiezen
- Een captcha invullen
- Je eigen naam vermelden (indien je dit wil)
- Je e-mail adres registreren en confirmeren (nodig voor password-reset)
- Laat toe dat anderen je e-mail sturen (je e-mail adres wordt enkel vrijgegeven als je zelf e-mail verstuurt)
- Je kan account-specifieke voorkeuren instellen
- Je kan iets op uw user pagina schrijven (subpagina's mogelijk)

Nieuwe gebruikers

- Kunnen onhandig zijn (wegens onwetendheid)
- Oefen met kleine aanpassingen van bestaande artikels
- Gebruik een externe tool (notepad) om een nieuw artikel te schrijven
- Gebruik een kladblok of gebruikerssubpagina (op Wikipedia)
- Kunnen geen artikels hernoemen
- Krijgen meer rechten na een 10-tal edits
- Kunnen (nog) niet deelnemen aan verkiezingen

Hoe Wikipedia werkt wordt niet altijd begrepen

- Geen betaalde auteurs
- Allemaal vrijwilligers
- Geen a-priori specialisten
- Ieder-van-ons
- Collaboratieve creatie
- Iedereen kan je eigen schrijfsels aanpassen/weghalen

Journalistiek

- Journalist Joris Luyendijk gaf in De Standaard een pleidooi voor een “21e eeuwse benadering van informatie”, waarbij de journalist niet meer de “geheimtaal van de elite” moet gebruiken, maar zou moeten schrijven voor alle lagen van de bevolking. Hij ziet dit als een “bredere taakopvatting door journalisten [...], onontbeerlijk voor onze democratie.” Hoe staat u hier tegenover, en welke rol kan Wikipedia hierin spelen?
- Gebruik de taal van de man in de straat
- Complexe wetenschappelijke, technische, politieke, culturele problemen moeten kunnen

Encyclopedie en het snelle journalistieke

- Wikipedia moet als encyclopedie garant staan voor correcte informatie. Soms is een zekere afstand in tijd daarvoor nodig. Tegelijk is de informatie bij zeer actuele thema's regelmatig en op korte tijd onderhevig aan aanpassingen. Hoe schippert u tussen de accuraatheid van de encyclopedie en het snelle journalistieke werk?
- Krantenartikels worden niet aangepast
- Referenties
- Houdbaarheidsdatum
- Wijzigingen
- Wikipedia wordt geschreven voor de lange termijn
- Wikipedia heeft meer context

Wikiritribune

- Wikipedia-oprichter Jimmy Wales lanceerde in alle stilte het project Wikiritribune, dat een nieuwsplatform moet worden, geschreven door journalisten én burgers. Hoe schat u dit nieuwe platform in vergelijking met Wikipedia?
- Overigens kan Wikipedia-inhoud herbruikt worden, mits bronvermelding en het gebruiken van de share-alike licentie

Pagina niet gevonden Iedereen beroemd

- Interessant project van de VRT over hoe een Wikipedia artikel tot stand komt
- Iedere week (op dinsdag) een nieuwe pagina en een TV uitzending
- Populair
- Goed voor algemene bewustwording dat Wikipedia door ons allemaal wordt geschreven
- Spam-gevoelig

[https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst van afleveringen van Pagina niet gevonden in Iedereen beroemd](https://nl.wikipedia.org/wiki/Lijst_van_afleveringen_van_Pagina_niet_gevonden_in_iedereen_beroemd)

Over media-educatie

- John Lubbock (Wikimedia UK) klaagt aan dat mediastudies te weinig aandacht krijgen in het onderwijs of worden beschouwd als een 'softe' studierichting, terwijl (het gebrek aan) mediageletterdheid een enorme maatschappelijke uitdaging vormt. Ga je akkoord met deze opmerking? En welke oplossingen zie jij?
- Het gaat over de betrouwbaarheid en de bronvermelding van Wikipedia
- No Daily Mail referenties
- Peer-to-peer review
- Checken van bronnen en je eigen idee vormen

http://www.independent.co.uk/news/long_reads/wikipedia-explained-what-is-it-trustworthy-how-work-wikimedia-2030-a8213446.html

Klassieke encyclopedisten

- Hoe verhoudt Wikipedia zich tot de encyclopedisten uit de achttiende eeuw, de verlichte filosofen zoals Dennis Diderot?
- Encyclopedia Britanica? Winkler prins?
- Professionelen, betaald

- Paul Otlet
- Formele, professionele organisatie

- Wikipedia:
 - Zelfregulerende open structuur
 - (onbetaalde) Vrijwilligers
 - Geen vaste redactie
 - Indirecte peer-to-peer controle

Privacy

- "Zonder privacy wordt de mens een flapdrol", dixit Franklin Foer. In zijn boek "Ontzielde Wereld" schetst hij een donker toekomstbeeld waar internetgiganten als Facebook, Google en Amazon onze levens superviseren en manipuleren.
- Maar je zou ook een stuk van de verantwoordelijkheid bij de eindgebruikers kunnen leggen: als een dienst gratis is, dan is de gebruiker doorgaans het product (data wordt verkocht aan adverteerders en datahandelaars). Sommigen pleiten daarom voor de terugkeer van betaalde internetdiensten. Zie jij daar ook heil in? Of stel je je hoop eerder in op gratis en/of open-source alternatieven?
- There is no such thing as a free lunch
- GDPR is een goed begin
- Open source software

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2018/02/20/opinie-frederik-debosschere/>

Wikipedia in verkeerde handen?

- Wat als Wikipedia in verkeerde handen valt: een dictator beslist om er iets anders mee te doen?
- Wat als IS de samenleving hier overneemt en aan Wikipedia begint te schrijven. Stel je voor dat er plots op Wikipedia staat dat de democratie voor niets nodig. En de mensen dit beginnen te geloven. Want Wiki is waar?
- Onafhankelijkheid voor onze “eigen” vrijwilligers
- Zorgen voor onze eigen democratie
- Moderatoren
- Referenties checken
- Endowment (is een stichting volgens USA recht)
 - Moet de Wikimedia organisatie ook niet onafhankelijk zijn van de USA? En zijn wetgeving?
- Niet buigen voor politieke druk (China, Turkije)

Splinternet en nationale firewalls

- Men spreekt soms van het "splinternet" om het effect aan te duiden van nationale firewalls en internetcensuur. Het extreemste voorbeeld is natuurlijk China, waar sinds 2015 ook Wikipedia geblokkeerd is. Beschouw je internetcensuur als een afgebakend probleem van bepaalde regio's, of is de problematiek breder, de dreiging groter?
- Je hebt ook Turkije als typisch voorbeeld waar Wikipedia niet beschikbaar is.
- Dictators hebben het moeilijk met de "waarheid". En ze proberen dikwijls om de geschiedenis te herschrijven.
- Geografische beperkingen van content-distributie

Net Neutraliteit

- De Amerikaanse telecom-regulator FCC heeft de regels die in het Obama-tijdperk werden ingevoerd om netneutraliteit te beschermen, terug afgevoerd. Daardoor hoeven providers het internetverkeer niet meer gelijk te behandelen. Hoe kijk jij aan tegen deze beslissing?
- Moeilijke balans tussen beschikbaarheid, technologie, bandbreedte, eerlijk gebruik, verzadiging, ISP en content providers
- Basistarief en comfortdiensten hebben altijd bestaan in telecom
- Het internet is een economische zaak geworden
- Enkel basisdienstverlening wordt door de overheid gegarandeerd

Artificiële Intelligentie

- Met 'Google Brain', een Artificiële Intelligentie-project van Google, zou het mogelijk zijn om automatisch Wikipedia-artikels te schrijven. Maar de resultaten blijven vooralsnog ondermaats. Welke rol dicht jij toe aan AI, nu en in de (nabije) toekomst? Heeft Wikipedia zelf al initiatieven of plannen in verband met AI? (bots)
- AI werd al aangekondigd sinds 1985
- We zijn ondertussen 30 jaar verder
- Bots worden in Wikipedia al handig ingezet voor kleine aanpassingen

https://www.theregister.co.uk/2018/02/15/google_brain_ai_wikipedia/

Meer weten?

- <https://meta.wikimedia.org> – Wereldwijd
 - <https://be.wikimedia.org> – België
 - <https://nl.wikipedia.org> – Het Nederlands
 - <http://www.wikimedia.be> – Verenigingswiki
-
- Ieder in zijn eigen taal
 - Een kleine 300 talen
 - Niet alle talen evenredig vertegenwoordigd
 - Grote encyclopediën hebben 2-5 mio artikels
 - Sommige talen hebben amper 1000-en artikels

Geert Van Pamel

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Gebruiker:Geertivp>

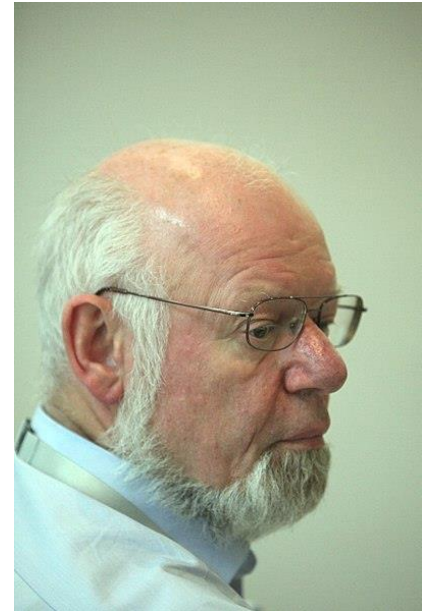
<mailto:geertivp@gmail.com>

Twitter @Geertivp

- Deze presentatie:

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:
Het belang van Wikipedia in tijden van
nepnieuws.pdf](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Het_belang_van_Wikipedia_in_tijden_van_nepnieuws.pdf)

Was ik metselaar dan was Linux mijn truweel

Referenties

1. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wikimedia_België.svg
2. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:CC_BY-SA_3.0.png
3. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Geert_Van_Pamel-IMG_1976.JPG
4. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wikipedia_mini_globe_handheld_cropped.jpg
5. <https://be.wikimedia.org/wiki/File:Belgian-love-heart-publicdomainvectors-org.svg>
6. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:HNL_Wiki_Wiki_Bus.jpg
7. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wikipedia_Logo_1.0.png
8. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wikimedia_logo_family.png
9. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wikimania_2016_-_group_photo_02.jpg
10. [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wikimedia_belgium\(c\)pvw_00.JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wikimedia_belgium(c)pvw_00.JPG)
11. [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2015_Erasmus_Prize_-_25_November_2015_-_Stichting_Praemium_Erasmianum_\(73\).JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2015_Erasmus_Prize_-_25_November_2015_-_Stichting_Praemium_Erasmianum_(73).JPG)
12. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Creative_commons_license_spectrum.svg
13. <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wiktionary-logo.svg>
14. <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wikibooks-logo-en-noslogan.svg>
15. <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Commons-logo.svg>
16. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Wikidata_barcode.svg
17. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:MediaWiki_logo_1.png